

NIEUW LICHT

OP OUDE WOORDEN

DEEL 3

Marc de Klijn

NIEUW LICHT

OP OUDE WOORDEN

DEEL 3

Buijten & Schipperheijn Motief – Amsterdam

Deze uitgave is mede mogelijk gemaakt door Stichting Visual Perspectives,
www.stichtingvisualperspectives.nl

ISBN: 978-94-6369-299-1

© 2025 Buijten & Schipperheijn *Motief*
Amsterdam

Behoudens uitzonderingen krachtens de Auteurswet van 1912 mag niets uit deze uitgave worden verveelvoudigd, opgeslagen of openbaar gemaakt, op welke wijze dan ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgevers.

Voor het maken van kopieën uit deze uitgave, ook voor zover toegestaan door de Auteurswet, zijn vergoedingen verschuldigd. Voor betaling van vergoedingen en voor toestemming voor het overnemen van gedeelten in bloemlezingen, readers en andere compilatiewerken wende men zich tot de uitgevers.

Aquarellen: Marc de Klijn

Gedichten: Henny van Hartingsveldt – pagina 130 en 304

Gedichtfragmenten

Herman van den Bergh - pag. 131, 132, 133 - *Verzamelde gedichten*, Amsterdam 1979

Guillaume van der Graft - pag. 137, 138, 306, 307 - *Verzamelde gedichten*, Baarn 1982

Guido Gezelle - pag. 135, 308, 309, 310, 311 - *Volledige dichtwerken*, Antwerpen 1971

Jan Hendrik Leopold - pag. 305 - *Verzen*, Amsterdam 1977

Omslagillustratie: Marc de Klijn

Omslagontwerp: Tamar de Klijn

Vormgeving: Buijten & Schipperheijn

Inhoud

Ten geleide	7
NOACH – NOACH	12
TOLDOT – GENERATIES	35
WAJIGASJ – EN HIJ NADERDE	59
BESJALLACH – TOEN HIJ WEGZOND	82
JETHRO – JETHRO	106
Tikwa	130
Beeldkatern I	131-138
TETZAVEE – JE ZULT GEBIEDEN	139
SJEMINI – ACHTSTE	162
ACHAREI MOT – NA DE DOOD	185
BEHAR – OP DE BERG	208
BEHA'ALOTCHA – ALS JE AANSTEEKT	232
KORACH – KORACH	255
MATOT – STAMMEN	278
De witte steen	304
Beeldkatern II	305-312
MASEE – REIZEN	313
VA'ETCHANAN – EN IK SMEEKTE	336
KI TAVO – WANNEER JE BINNENGAAT	359
NITZAVIEM / HA'AZINU – JULLIE STAAN / NEIG HET OOR	384
De betekenis van Hebreeuwse woorden	408
Literatuur	409

Ten geleide

Met het schrijven van dit boek, het derde en afsluitende deel van *Nieuw licht op oude woorden*, ben ik begonnen vrijwel direct nadat ik het volledige manuscript van deel II bij de uitgeverij had ingeleverd. Het schema voor de te behandelen parasjot lag immers klaar. Maar de inhoud van deze laatste zestien hoofdstukken was niet gemakkelijk op elkaar af te stemmen en heeft veel denkwerk en energie gekost.

Het is gemakkelijker om kritiek uit te oefenen op een samenleving die het spoor bijster is geraakt en al eeuwen tevoren de God van de Bijbel de rug heeft toegekeerd. Veel ingewikkelder is het om iets op papier te zetten waarover de Schrift ons bijzonder weinig informatie verschaft.

In alle drie delen van deze reeks gaat het om de verhouding van het volk Israël en de heidenvolken. Ik benadruk keer op keer dat de vervangingstheologie een verkeerde, on-Bijbelse visie op het volk Israël in stand houdt. Een visie die ik op grond van de Bijbel zelf probeer te weerleggen. Toch worden in ieder deel geheel verschillende accenten gelegd.

In deel I heb ik geprobeerd om het volk Israël in zijn oorspronkelijke setting in Tanach weer te geven. Mijn bedoeling daarbij was om de onvruchtbare relatie tussen Joden en Christenen te herstellen, door naar elkaar te luisteren. Eeuwenlange discriminatie, vervolging en uitroeiing van Joden door de christenheid hebben Gods oogappel beschadigd en veel verwijdering gegeven. Ik heb geprobeerd de vervangingstheologie weer te geven als een theologisch gelegitimeerde vorm van Jodenhaat.

In deel II kwam de nadruk te liggen op de samenleving waar wij vandaag deel van uitmaken. Ik wees op de manier waarop mensen vandaag met Gods Woord omgaan, of liever: dat Woord negeren en hun eigen koers bepalen. Deel II is te beschouwen als een Bijbels gefundeerde maatschappijkritiek. Het is enerzijds een waarschuwing voor de grote risico's als men blijft ontkennen dat God gezag over ons menselijk leven heeft en uitoefent. Anderzijds is het een uitnodiging om het betere spoor, dat God heeft aangewezen, weer te gaan volgen.

Deel III gaat over de eindbestemming van ons leven, over het eindscenario dat ons in de Bijbel wordt geschetst. Maar, zoals gezegd, daarover wordt ons in de Bijbel maar weinig concrete informatie gegeven. Toch zijn er twee markeringspunten te noemen die ons voldoende houvast geven.

In de eerste plaats is het een onbetwiste vraag dat de Messias zal terugkeren, en dat Zijn komst ook aan bepaalde tekenen herkenbaar zal zijn. Het zal een gebeurtenis zijn die sommigen wakker schudt, als de komst van een dief in de nacht, maar voor anderen is het een gelukzalige dag waar men al lange tijd naar heeft uitgezien.

Christenen verwachten de wederkomst van hun Messias, terwijl de komst van de Messias voor Joden een langverwacht herkenningsmoment is.

De komst van de Messias zal een periode inluiden die het duizendjarig rijk genoemd wordt en waarin een begin zal worden gemaakt met het overwinnen en uitschakelen van al Gods vijanden. Er zullen dus niet van meet af aan vrede en gerechtigheid heersen, want deze zullen in een hevige strijd op de vijand, die onnoemelijk veel schade heeft aangericht, heroverd moeten worden. Ook het duizendjarig rijk zal voor de gelovigen dus beproeving inhouden en moed vereisen.

Niettemin is het duizendjarig rijk een Bijbelse belofte, waar alle gelovigen met vreugdevolle verwachting naar mogen uitzien.

Het tweede vaststaande markeringspunt is de aankondiging van de dag des Heeren, de oordeelsdag van God, die in Tanach wordt aangeduid als een dag van donkere wolken, onheil en geweld, terwijl Petrus ons voorhoudt dat gelovigen het oordeel door de vuurgloed heen mogen verwelkomen als hun uiteindelijke verlossing.

Wij leven vandaag in een tijd waarin het verschil tussen goed en kwaad, tussen waarheid en leugen steeds duidelijker zal worden. Een tijd waarin de grijstin-
nen gaan verdwijnen en het contrast uiteindelijk zwart-wit zal worden.

Het is ook een tijd waarin mensen genoeg nemen met een valse gerustheid, in plaats van zich grondig te oriënteren over wat er vandaag in de wereld gaande is. Men gaat een fundamentele keuze uit de weg, schuift een beslissing voor zich uit omdat men er geen raad mee weet. Terwijl men zich juist uitgedaagd zou moeten weten om een duidelijke keuze te maken en ook daadkrachtig positie te kiezen.

Onze tijd wordt getypeerd door onwetendheid, onkunde, onbenul zelfs. Daardoor kan iedereen beweren wat hij of zij wil. Er is geen controle meer mogelijk om te bepalen of een bepaalde bewering op waarheid of op leugen berust. Wij leven in een cultuur waarin alle mogelijke religies getolereerd worden, omdat ze uitsluitend als een privéaangelegenheid worden betiteld. Het is zelfs al zo ver gevorderd dat er een decreet is uitgevaardigd dat men over de islam geen negatieve uitspraken meer mag doen. Men leze daarover het boek van Bat Ye'Or, *Eurabia. De geheime banden tussen Europa en de Arabische wereld*.

Veel mensen willen vandaag niet horen van of denken aan een Godsoordeel.

Zij bedenken alle mogelijke vluchtwegen om vooral niet met het oordeel van God geconfronteerd te worden. In mijn boek beschrijf ik verschillende van deze vluchtwegen, maar laat ik tegelijkertijd ook de vruchteloosheid en het bedrieglijke van dergelijke quasioplossingen zien.

De toestand in de wereld wordt er intussen niet beter op. Vooral is te merken dat het woord als communicatiemiddel min of meer heeft afgedaan. Wij leven in een vluchtige beeldcultuur, waarin slogans het hoogste woord hebben. Het woord zelf heeft geen gezag meer, en Gods Woord al helemaal niet.

In deel II heb ik de zorgelijkheid van deze situatie al aangeduid. In deel III hoop ik met tastbare handvatten mensen een steun in de rug te kunnen geven. Welke mensen? Diegenen die om zich heen de vertrouwde wereld zien veranderen in een kille, wrede, onherbergzame wildernis!

Natuurlijk blijven er nog genoeg onbeantwoorde vragen liggen. Zo lezen wij in Openbaring 21:10-27 dat het nieuwe Jeruzalem uit de hemel zal neerdalen. Maar in Openbaring 20:11 staat dat de hemel en de aarde voor het aangezicht van God zullen wegvluchten en geheel verdwijnen.

In Openbaring 21:1 ziet Johannes op Patmos visionair een nieuwe hemel en een nieuwe aarde, want de eerste hemel en de eerste aarde zijn voorbijgegaan. Waar zijn die eerste hemel en aarde gebleven? Vindt er een gigantische explosie plaats? Wankelt het universum zodat het totaal verschrompelt, verbrandt of ophoudt te bestaan? Heeft Immanuel Velikovsky gelijk met zijn *Worlds in Collision*? Of Stephen Hawking?

Lukas 21 vermeldt dat wanneer mensen werkelijk het einde der wereld ervaren, men het hoofd omhoog moet heffen, omdat de verlossing nabij is. Hoe dat allemaal in zijn werk zal gaan weet niemand, en is ook niet te voorspellen.

Ook over de opstanding uit de dood kunnen vragen worden gesteld. In Mattheüs 27:51-53 wordt gezegd dat, nadat Jesjoea aan het kruis de geest had gegeven, het voorhangsel van de tempel in tweeën scheurde en dat uit de geopende graven doden werden opgewekt, die zich in Jeruzalem aan menigeen bekendmaakten. Wie waren deze uit de dood opgewekte mensen, en waar zijn zij gebleven? Wij weten het niet.

Paulus schrijft in I Korinthe 15:20-26 dat evenals Christus uit de doden is opgewekt, ook Zijn volgelingen uit de dood zullen opstaan. Zalig diegenen die deelhebben aan de eerste opstanding, zegt Johannes in Openbaring 20. Misschien zijn er wel meerdere opstandingen, of zal de opstanding in verschillende fasen verlopen. Wie zal het zeggen?

Paulus zegt ook dat bij de wederkomst van de Messias niet iedereen zal sterven, maar dat de levenden in een oogwenk onsterfelijkheid zullen aandoen. Zij veranderen blijkbaar in onstoffelijke wezens en worden als engelen (Lukas 20:34-36).

De Messias zal Zijn volgelingen uit alle windstreken verzamelen en meevoeren naar de hemel, waar God is. Moeten wij dus geloof hechten aan de steeds meer gangbare theorie van de opname der gemeente?

In dit boek hoop ik op dergelijke vragen Bijbels onderbouwde, betrouwbare en verifieerbare antwoorden te geven.

Maar het boek heeft nog heel wat meer te bieden. Parasja Noach is van belang omdat de Bijbel niet alleen over het Joodse volk gaat, maar ook over de heidenvolken. Meer nog: over de verhouding tussen Joden en niet-Joden. Zowel Joden als Christenen hebben voor een deel het gelijk aan hun zijde, maar moeten zich hoeden om hun eigen waarheid niet te verabsoluteren en de verschillende ideeën tegen elkaar uit te spelen.

Over het eindscenario van onze geschiedenis en van het menselijk leven op aarde, heb ik een reeks Bijbelteksten aan elkaar gekoppeld, om daarmee een samenhangend totaalbeeld te creëren. Het is niet alleen leerzaam, maar ook bijzonder aangrijpend en zelfs schokkend om deze Bijbelfragmenten op die manier in één ruk te lezen. Want het gaat inderdaad steeds over hetzelfde: datgene wat ons te wachten staat. Op dat naderende, heftige eindscenario moeten mensen zich mentaal voorbereiden, om weerstand te kunnen bieden en stand te houden tegen het geweld en de verleidingen die over de mensheid uitgestort zullen worden.

Ook de verrijkende literatuur die ik heb aangehaald over de eindtijd, wijst erop dat men door alle eeuwen heen diep heeft nagedacht over de betekenis en het doel van ons leven op aarde.

In het boek wordt ook een interessant gesprek aangehaald tussen Andries Knevel en de Joodse nieuwtestamenticus Pinchas Lapide, die opzienbarende uitspraken doet over Jesjoea.

De aquarellen met gedichtfragmenten zijn zowel in het tweede als in het derde boek iets anders van opzet dan in het eerste deel. In boek I waren de beelden gericht op het licht dat God schiep en dat steeds sterker werd. In boek II en III zijn de beelden gekoppeld aan teksten die meer inhoud hebben en ook hun eigen verhaal vertellen. De zestien beelden, in elk van deze twee boeken, kunnen samen met de aanvullende teksten van de gedichten opgevat worden als een soort beeldmeditatie.

De twee inleidende gedichten van Henny zijn bedoeld als introductie voor de beeldreeks, maar ook voor de inhoud van het boek als zodanig.

Ik kan de Eeuwige alleen maar loven en danken voor de inspiratie die ik in 2016 mocht ontvangen voor het idee om een boek te schrijven waarin de Bijbel als het ware herontdekt wordt. Maar nog meer vanwege de vele aanwijzingen die ik steeds in een droom kreeg om bepaalde passages in de tekst nog eens te herzien en te corrigeren. Soms kreeg ik zelfs de ingeving om een gedeelte te herschrijven. Dat waren bijzonder kostbare momenten. Dat het werk nu is voltooid, na negen jaar studie, zou zonder Zijn uitzonderlijke hulp niet mogelijk geweest zijn.

Henny, het was opnieuw een boeiend traject dat we samen hebben doorlopen. Jouw meelesen, meedenken en je relevante commentaar hebben mij enorm geholpen, waardoor de tekst aan kracht en duidelijkheid heeft gewonnen. Ik ben je er bijzonder erkentelijk voor!

In de eerste twee delen heb ik mijn dank aan alle medewerkers wat uitgebreider verwoord. Hier wil ik volstaan met de namen. Dank Guido, Merijn, Janny, Andries, Tamar en Ofek. Ik ben enorm verheugd dat deze trilogie nu verwezenlijkt is.

Wel wil ik de Stichting Visual Perspectives afzonderlijk noemen. De stichting heeft met een genereuze gift de uitgave van deze laatste twee delen mogelijk gemaakt! Heel hartelijk dank daarvoor!

Ik draag *Nieuw licht op oude woorden* in zijn geheel op aan alle gelovigen die onbevooroordeeld zich durven openstellen voor wat de Roeach HaKodesj hun openbaart over Gods Woord, maar in het bijzonder over Zijn oogappel Israël.

Marc de Klijn
28 november 2024

NOACH – NOACH

Genesis 6:9 – 11:32

Jesaja 54:1-55:5

Mattheüs 24:36-44

Lukas 17:26-37

Handelingen 2:1-24

I Petrus 3:18-22

II Petrus 2:4-8

NOACH

In de synagoge begint parasja Noach met Genesis 6:9. Een groot deel van de oeroude voorgeschiedenis wordt daarbij overgeslagen. Het begin van Genesis 6:1-8 is echter ingewikkeld en roept zelfs allerlei vragen op. Vragen over Gods zonen die zich op de aarde mooie vrouwen kiezen en gemeenschap met hen hebben. Vragen over God Die niet wil dat Zijn Geest eeuwig twist met de geest van mensen die vlees zijn. Vragen over de slechtheid van de mensen en over Gods berouw over Zijn schepping die Hij wil verdelgen. Vragen over de ouderdom van de mens die door God op honderdtwintig jaar wordt bepaald, terwijl wij eerst lezen dat de mensen in de oertijd soms meer dan negenhonderd jaar oud werden. Het zijn mysterieuze kwesties waarover ik niet competent ben te oordelen, maar die wel belangrijk zijn om erover na te denken hoe de wereld die God geschapen heeft in elkaar zit.

Over Noach wordt reeds in Genesis 5:28 gesproken. Een hoofdstuk waarin het geslachtsregister van Adam tot Noach ter sprake komt. Noach blijkt een nakomeling te zijn van Seth, de derde zoon van Adam en Eva. De Bijbel verheldert niet expliciet maar tussen de regels door wordt duidelijk dat vanwege het drama tussen Kaïn en Abel deze geslachtslijn heilshistorisch gezien geen rol meer speelt.

Het geslachtsregister van Genesis 5:1-31 luidt als volgt: Adam – Seth – Enos – Kenan – Mahalaleël – Jered – Henoch – Methusalach – Lamech – Noach. Dit geslachtsregister vinden wij onveranderd terug in I Kronieken 1. Bovendien in omgekeerde volgorde in Lukas 3:23-38.

In de eerste hoofdstukken van Genesis komen in de geslachtslijn van Kaïn twee namen voor, Henoch en Lamech, die wij ook in het nageslacht van Seth tegenkomen. Noach is dus geen zoon van de geweldenaar Lamech, maar van een

andere Lamech, die bovendien een bijzondere spreuk over Noach verkondigde: 'Deze zal ons troosten over ons werk en over het zwoegen van onze handen, vanwege de aardbodem die door de Eeuwige vervloekt is' (Genesis 5:29). Van meet af aan wordt dus over Noach al geprofeteerd dat hij een bijzondere persoonlijkheid is, van wie men veel te verwachten heeft. Uit die woorden spreekt echter ook een neerslachtige frustratie vanwege de schepping die door God vervloekt is. Maar Noach, zoals zijn naam ook reeds aangeeft, zal troost brengen, een nieuw en hoopvol perspectief bieden.

Nog voordat Abraham door God uit Ur der Chaldeeën wordt weggeroepen en de eerste aartsvader van het volk Israël zal worden, is er een besef van doem waaronder de schepping en de mensheid te lijden hebben en waarvan ze verlost moeten worden.

Genesis 5 geeft aan dat Noach iemand is geweest die wellicht onbewust aan het heilsplan van de Eeuwige heeft meegewerkt. Voor een niet-ingewijde zoals Noach was, is dat buitengewoon. De Eeuwige heeft Noach gezien en zijn levenshouding goedgekeurd. Daar mogen wij niet zomaar overheen lezen.

Noach is immers de stamvader van de nieuwe mensheid na de zondvloed. Maar tegelijkertijd ook de stamvader van een opnieuw in zonde gevallen mensheid. Want de geslachtslijn van Noach loopt uit op zijn nakomelingen die in de vlakte van Sinear het hoogmoedige plan opvatten om de toren van Babel te bouwen.

Dit plan wordt door de Eeuwige vrijdeld doordat Hij een spraakverwarring onder de bouwers teweegbrengt, waardoor zij elkaar niet meer kunnen verstaan en het bouwproject wordt stilgelegd. De torenbouw van Babel is een megaproject geweest waarop ik nog terugkom. De toenmalige mensheid wilde daarmee God evenaren, zo niet overtreffen. Een streven dat vergelijkbaar is met veel hedendaagse wetenschappers.

In dat opzicht zijn de mensen gedurende al die vele duizenden jaren helemaal niet veranderd. Ook vandaag willen mensen als God zijn, voelen zij zich verheven als goden, verheffen zij zich boven de onmondige massa en wekken zij stevast de verontwaardigde woede van de Eeuwige op.

Maar – terug naar Noach – God is vooral bedroefd. De mensen gedragen zich niet zoals Hij had verwacht. Hij heeft berouw over Zijn schepping en overweegt serieus om deze uit te wissen, volledig weg te vagen.

Er staat iets verschrikkelijks over de mens geschreven. Iets wat wij eigenlijk niet willen horen: 'En de Eeuwige zag dat de slechtheid van de mens op aarde

groot was, en dat al de gedachtespinsels van zijn hart elke dag alleen maar slecht waren' (Genesis 6:5).

De mens is niet meer wat hij ooit is geweest. Hij is het contact met zijn Schepper kwijt en probeert op eigen kracht zijn koers te bepalen. Het loopt uit op een faliekante mislukking. De mens is van nature goed geschapen, maar dit kan hooguit als een stukje verloren gegaan verleden worden beschouwd. Na de zondeval is het gedaan met de goedheid van de mens. Hij is totaal bedorven. Laten wij de dingen bij de naam noemen en onszelf niet mooier voordoen dan we zijn.

De Bijbel noemt dat slecht. Slecht is wanneer mensen geen rekening houden met God. Het leidt ertoe dat hun moraal, levensopvatting en gedrag soms abnormale, gewelddadige, extreme en zelfs perverse vormen aannemen. Hoe dan ook gericht tegen Gods eigenlijke bedoeling.

In dat opzicht is Noach een uitzondering, en zelfs een unieke of exemplarische uitzondering.

Want – lezen wij – hij wandelde met God. Hij kende God in alle beslissingen die hij in zijn leven moest nemen. Er staat niet dat hij rende, slenterde of stilstond. Hij wandelde, en dat wil zeggen dat hij voor alles rustig de tijd nam en steeds overleg pleegde met de Eeuwige. Hij deed niets op eigen houtje, drukte zijn eigen opvattingen niet door, was aanspreekbaar en bescheiden. Met zo iemand wilde God wel zaken doen, mogen wij aannemen.

Daarom is het niet verbazingwekkend dat God met Noach sprak, net zoals Hij in het paradijs met Adam en Eva sprak. In de tussenliggende generaties is dat namelijk niet aanwijsbaar meer het geval, behalve misschien bij Noachs overgrootvader Henoch, die het getuigenis kreeg dat hij God behaagde.

Noach luistert naar God terwijl alle overige mensen geen rekening houden met God, maar zelf de koers van hun leven bepalen. Dát is trouwens in essentie de boodschap van de gehele Schrift: houden mensen rekening met God, of doen zij dat niet? De Bijbel vertelt ons hoe wij moeten leven, waar wij op moeten letten, waar wij rekening mee moeten houden. De Bijbel vertelt ons ook hoe mensen op de richtlijnen van God reageren, hoe zij ongehoorzaam zijn, hun eigen plannen beramen en tegen de wil van God ingaan.

Het kernprobleem is dat mensen ten diepste geen autoriteit boven zich willen erkennen. Dat is niet een specifiek Joods probleem, alhoewel God al Zijn richtlijnen en verordeningen allereerst duidelijk aan Zijn eigen volk heeft geopenbaard. Maar de ongehoorzaamheid, de rebellie waardoor het contact met de Eeuwige is verbroken, is iets wat alle mensen in zich hebben.

Daarom zijn de eerste elf hoofdstukken van Genesis uitermate belangrijk voor de gehele mensheid, en is de boodschap van Noach ook voor ons vandaag van belang.

De Bijbel begint niet met de roeping van Abraham uit de stad Ur, waar afgoderij werd bedreven, maar met de vaststelling dat de mens van God vervreemd is, dat hij uit het paradijs is verdreven, dat hij zijn oorsprong niet meer kent en in de wereld verdwaald is.

Noach is uitzonderlijk en moet ook onderscheiden worden van die andere bijzondere persoonlijkheid: Henoch. Ook Henoch kende God en wandelde met de Eeuwige, net zoals Noach. Maar Henoch stierf, gemeten naar de destijds gemiddelde leeftijd van negenhonderd jaar, op relatief jonge leeftijd. Hij werd door God weggenomen. Meer weten wij niet van hem.

Ook met Henoch had de Eeuwige dus een nieuwe mensheid kunnen beginnen, maar zo is het niet gegaan. Henoch verwekte Methusalach toen hij vijfenzestig jaar oud was. Daarna leefde Henoch driehonderd jaar. De Bijbel zegt alleen: Henoch was niet meer, want God nam hem weg.

Stierf Henoch vóór zijn tijd? Nog voordat hij zijn bestemming had bereikt? Ik zal daarover niet speculeren.

Het punt van overeenkomst met Noach is alleen dat zowel Henoch als Noach rekening hield met God. Noach was in dat opzicht toch niet de enige die God erkende.

God draagt Noach op om een ark te bouwen. Noach wordt ook ingewijd in Gods voornemen om de mensheid te vernietigen, een einde te maken aan alle levensvormen op aarde. God zegt in Genesis 6:13: 'Het einde van alle vlees is voor Mijn aangezicht gekomen, want de aarde is door hen vervuld met geweld; en zie, Ik ga hen met de aarde te gronde richten.'

Dat is een zeer duidelijk doodvonnis, een onherroepelijk oordeel van vernietiging.

Noach weet dus op voorhand dat de mensheid in de ogen van de Eeuwige slecht is, maar dat hijzelf en zijn familie gespaard zullen blijven. Anders zou hij daarover niet door God zijn ingelicht. Dat moet een zeer confronterende boodschap voor Noach zijn geweest. Het zal je maar gezegd worden: 'Bouw een ark waarin plaats is voor jou, je vrouw en kinderen, en voor alle dieren, al het vee, alle vogels, want aan het leven op aarde ga Ik een einde maken.'

Wij weten niet hoe Noach op deze zeer verontrustende en zelfs angstwek-

kende mededeling van God heeft gereageerd. Maar het is naïef om te veronderstellen dat hij alleen klakkeloos Gods bevel zou hebben gehoorzaamd. Noach zal ongetwijfeld veel nagedacht hebben over deze wonderlijke opdracht en gehoorzaam voerde hij Gods opdracht uit.

Noach krijgt, als hij vijfhonderd jaar oud is, drie zonen: Sem, Cham en Jafeth. Natuurlijk zullen deze zonen Noach behulpzaam zijn geweest bij het bouwen van de ark. Alleen zou hij die taak nooit hebben kunnen volbrengen. Maar daarover worden geen bijzonderheden verteld. Wij weten niet precies hoeveel weken of maanden het bouwen van de ark in beslag heeft genomen en hoe al het timmerwerk werd verricht en het pek aan binnen en buitenzijde werd aangebracht. Ook niet hoe Noachs tijdgenoten op het bouwen van deze ark hebben gereageerd. Hebben ze hem in ongeloof – zoals Petrus zegt – bespot en voor gek verklaard? Heeft Noach de tijd genomen om uit te leggen wat er gaande was? Hebben ze naar hem geluisterd en zijn waarschuwing ter harte genomen? Of hebben ze Noach bij voorbaat afgeschreven als een zonderling, met wie je maar beter geen contact kon hebben? Als Noach de prediker der gerechtigheid wordt genoemd slaat dit op zijn levenshouding en niet op het feit dat hij in werkelijkheid gepredikt heeft. Er was immers niemand die naar hem wilde luisteren!

De essentie van de parasja is in ieder geval de definitieve scheiding tussen mensen die rekening houden met God en mensen die dat niet doen.

De ark is gemaakt van goferhout. Ook de afmetingen zijn bekend. Honderdvijftig meter lang, vijftwintig meter breed en vijftien meter hoog. Een ingang aan de zijkant, een venster, en het gehele gevaarte ingesmeerd met pek vanbinnen en vanbuiten om het waterdicht te maken. Het is beslist geen vaartuig om verre afstanden mee te varen, maar uitsluitend bedoeld om te overleven, een enorme waterbestendige kist met drie verdiepingen en allerlei afdelingen.

Hetzelfde woord ‘ark’ wordt trouwens ook gebruikt voor het biezen mandje waarin de pasgeboren Mozes aan de oever van de Nijl tussen het riet werd verborgen.

Later wordt in de Bijbel gesproken over de ark der getuigenis, waarin de geboden van God bewaard worden. De ark is dus een soort bewaarplaats tegen de dood. Niet een schip om de wereldzee te bevaren.

Als de ark gereed is, moet Noach van alle diersoorten een mannelijk en vrouwelijk exemplaar verzamelen, en van de reine dieren zelfs zeven paar. Wetenschappers hebben vastgesteld dat er in de ark van Noach plaats was voor maar liefst vijfenveertigduizend dieren. Een onvoorstelbare hoeveelheid. Als je nagaat

dat al deze dieren ruim een jaar lang bij elkaar waren opgesloten, moet de stank alleen al vanwege de uitwerpselen bijna ondraaglijk zijn geweest. Uiteraard moest ook het benodigde voedsel voor Noach en zijn gezin, maar ook voor alle dieren verzorgd worden.

Er zijn bezwaren geuit tegen dit Bijbelverhaal, dat volgens velen onmogelijk op waarheid kan berusten. Ook de mededeling dat de ark uiteindelijk is gestrand op de berg Ararat heeft men nooit kunnen verifiëren aan de hand van wrakstukken. Het *Filosofisch woordenboek* van Voltaire verwijst de zondvloed op zogenaamd wetenschappelijke gronden naar het rijk der fabelen, en aanvaardt het verhaal alleen als wonder. Toch zijn er oeroude bronnen, zoals het Gilgamesj-epos, waarin wordt bevestigd dat de zondvloed heeft plaatsgevonden. Ook de Babyloniërs kenden een zondvloedverhaal. Het is dus nogal voorbarig om de zondvloed als onbestaanbare fabel van de hand te wijzen, alleen maar omdat die wetenschappelijk niet kan worden bewezen. Hetzelfde geldt bovendien voor alle wonderen die in de Bijbel plaatsvinden. Wonderen die ogenschijnlijk onverklaarbaar zijn, ons verstand te boven gaan, maar toch werkelijk zijn gebeurd. Wonderbaarlijke genezingen, het tot leven wekken van een dode, opstanding uit het graf. Het broodwonder bij Tabgha, water dat in kostbare wijn verandert en zo is er nog veel meer te noemen. De Bijbel is een boek waarin het onwaarschijnlijke zichtbaar wordt gemaakt, het onvoorstelbare werkelijkheid wordt en waaruit men kan leren dat de dingen die wij voor ogen hebben, niet altijd bepalend zijn en zeker niet het laatste woord mogen hebben. In plaats van de Bijbel tot een achterhaald sprookjesboek te verklaren, is dit oeroude boek actueler dan ooit en bovendien relevanter dan menigeen voor mogelijk houdt.

Hoe heeft de zondvloed zich voltrokken? Daarover geeft Genesis 7:6 – 8:14 uitgebreide en nauwkeurige informatie. God heeft Noach duidelijk gemaakt dat Hij het veertig dagen en veertig nachten achtereenvolgens zal laten regenen. Als iedereen van Noachs gezin is verzameld en alle dieren in de ark zijn binnengegaan, sluit de Eeuwige de deur van de ark. God bepaalt wie gered zal worden en wie niet. Dat is geen zaak waarover mensen beslissen.

Alle bronnen van de afgrond barsten open en de sluizen van de hemel worden opgezet: een breedsprakige manier om uit te drukken dat er op allerlei manieren een ontzaglijke watervloed is ontketend. Van onderaf, uit de aarde en van bovenaf, uit de hemel.

Een overweldigende stortregen waaraan geen einde lijkt te komen. Door de

toenemende watermassa wordt de ark opgetild en raakt de enorme kist los van de aarde, drijvend op het water. Het waterpeil stijgt voortdurend en zelfs de hoogste bergtoppen komen minstens acht meter onder water te staan. Alles wat op aarde leeft en ademt vindt de dood. Alles wat bestaat wordt weggevaagd en verzwolgen door de watermassa. Honderdvijftig dagen is de aarde geheel met water bedekt.

Op dat moment – zo begint Genesis 8 – denkt God aan Noach en aan de ark waarin alle dieren een plaats hebben gevonden. De Eeuwige laat een wind over de aarde waaien waardoor het water afneemt. Na veertig etmalen regenwater vloeit het water geleidelijk weg en begint het waterpeil te zakken. Op de zeventiende dag van de zevende maand loopt de ark vast op het Araratgebergte. Een berg van 5200 meter hoogte, ergens in Armenië.

Op de eerste dag van de tiende maand worden de bergtoppen weer zichtbaar. Na veertig dagen opent Noach het venster van de ark en laat een raaf los, die heen en weer blijft vliegen. De raaf keert in ieder geval niet terug naar de ark, en moet dus wel ergens een plekje hebben gevonden om te overleven. Heel anders gaat het met een duif die Noach loslaat. Zij vindt geen plekje om neer te strijken. De duif vliegt terug naar de ark en Noach steekt zijn hand uit om de vogel weer binnen te laten. Na zeven dagen laat hij de duif opnieuw los. Tegen de avond keert de vogel met een afgebroken olijfblad in haar snavel terug. Als hij voor de derde keer de duif loslaat keert de vogel niet meer terug.

Op de eerste dag van de eerste maand is het water van de aarde verdwenen. Als Noach het dak van de ark heeft opengemaakt ziet hij om zich heen dat de aarde is drooggevalen. Op de zevenentwintigste dag van de tweede maand is de aarde droog. Zo is nauwkeurig vast te stellen hoelang de watervloed heeft aangehouden voordat de aarde weer toegankelijk was. De zondvloed begint op de zeventiende dag van de tweede maand, en eindigt precies een jaar en tien dagen later. Ruim een jaar lang zijn Noach en alle dieren in de ark geweest. Het droogvallen van de aarde moet voor allen en ook voor alle dieren, die al die tijd opgesloten waren, een enorme opluchting zijn geweest.

God geeft Noach de opdracht om met zijn gezin de ark te verlaten en alle dieren weer los te laten. Noach bouwt allereerst een altaar om de Eeuwige brandoffers te brengen van al het reine vee en van de reine vogels. Noach is uiteraard dankbaar dat hij de zondvloed heeft overleefd en zijn brandoffers leggen daar ook getuigenis van af. De Eeuwige is ontvankelijk voor de geur van de offers en legt een plechtige belofte af: ‘Nooit meer zal Ik de aarde vervloeken vanwege de mens, want alles

wat de mens uitdenkt, van zijn jeugd af aan, is nu eenmaal slecht. Nooit meer zal Ik alles wat leeft doden, zoals Ik nu heb gedaan. Zolang de aarde bestaat, zal er een tijd zijn om te zaaien en een tijd om te oogsten, zal er koude zijn en hitte, zomer en winter, dag en nacht – nooit komt daar een einde aan’.

De Eeuwige bekrachtigt deze veelbetekenende belofte door het teken van de regenboog.

Het einde van Genesis 8 mogen wij zien als het begin van een totaal vernieuwde schepping. Optimistisch over de mens die een nieuwe kans krijgt is de Eeuwige echter niet. Want wat de mens ook bedenkt – het is en blijft in Gods ogen slecht. Maar de Eeuwige berust in de menselijke autonomie, hoezeer Hij ook de hoogmoed en de trots afstraft. Hij stelt Zijn hoop en verwachting op diegenen die desondanks toch bereid zijn om hun leven met God te delen. Ook al zijn het er weinigen, tóch zal het leven op aarde niet nogmaals vernietigd worden.

Natuurlijk zullen wij in de Bijbelse profetenboeken lezen dat God op een heel andere manier een einde zal maken aan de menselijke ongehoorzaamheid, zijn slechtheid. Namelijk door de komst van de Messias. Maar dat is hier nog niet aan de orde.

Noach en de zijnen worden door God gezegend. Zij mogen vruchtbaar en talrijk worden, de aarde bevolken en zich naar alle kanten uitbreiden. Ook alle dieren mogen zich over de aarde verspreiden en eveneens vruchtbaar worden. Noach begint met een vernieuwde schepping en krijgt, zoals Adam en Eva, de kans om een nieuwe mensheid tot stand te brengen.

In Genesis worden de nakomelingen van Noach en van zijn zonen Sem, Cham en Jafeth genoemd die zich over heel de aarde verspreid hebben. In Genesis 10:6 worden de zonen van Cham genoemd: Cusj, Mizraïm, Put en Kanaän. Cusj verwekte Nimrod, een gewelddenaar en vermaard jager op aarde. Vergelijkbaar met de macho Lamech uit het nageslacht van Kaïn.

Nimrod is de stichter van het koninkrijk dat Babel, Erech, Akkad, Kalne en het land Sinear omvat.

Kanaän verwekte Sidon, Heth, de Jebusiet, de Amoriet en de Girgasiet. Dit blijken later de inwoners te zijn van het land Kanaän, dat als erfelijk bezit aan Abraham, Izak en Jakob wordt beloofd. De genoemde volken zijn in de ogen van de Eeuwige slechte mensen, die uitgeroeid moeten worden. Het zijn nakomelingen van Chams zoon Kanaän, die door Noach is vervloekt. De uitwerking van deze vloek is eeuwen later bij de verovering van het beloofde land door Jozua voltrokken.

Het is de moeite waard om nog wat dieper in te gaan op de torenbouw van Babel.

In het land Sinear komen de inwoners op het idee om een stad te bouwen met een toren waarvan de spits tot in de hemel reikt. Men wil voor zichzelf een onuitwisbare reputatie maken, om teloorgang in de anonieme mensenmassa te voorkomen. De Eeuwige doorziet deze plannen en vermoedt dat de torenbouw slechts het begin is van nog veel meer overmoedige plannen om God te evenaren, zo niet te overtreffen. Het voornemen zint de Eeuwige absoluut niet. Als doeltreffend middel om de torenbouw van Babel te dwarsbomen, veroorzaakt God een algehele spraakverwarring, waardoor de bouwlieden elkaar niet meer kunnen verstaan. Het bouwproject wordt stilgelegd. Naar verluid is de naam Babel ('verwarring') ontstaan naar aanleiding van deze spraakverwarring. Anderen vertalen de naam als 'poort van God'.

In 1998 is in het Bijbels Openluchtmuseum te Nijmegen een interessante expositie georganiseerd: 'De Waanzin ten Top'. In de catalogus, samengesteld door Remco Groetelaers en Jan van Laarhoven, directeur van de Heilig Landstichting, wordt de torenbouw van Babel herdacht, die op dat moment drieduizend jaar geleden is. De toelichting verklaart: 'In feite bouwt men de toren van Babel telkens weer. De hele mensheid door is de torenbouw van Babel ook verbeeld. Zelfs niet-christenen zijn erin geïnteresseerd. Logisch. De toren van Babel blijft het zinnebeeld van menselijke overmoed.'

De zoektocht naar het historische Babylon begon in 1899 onder leiding van de Duitse archeoloog Robert Koldewey. De meest indrukwekkende resten werden ontdekt toen de Isjartarpoort aan de noordzijde van de stad werd blootgelegd. Maar ook de processiestraat vanaf deze poort naar het midden van de stad. In het centrum lag een tempel van de afgod Marduk. Op een plein van 456 bij 412 meter, grenzend aan dit tempelcomplex heeft de toren van Babel gestaan.

Men heeft inscripties gevonden met de naam Etemenanki, dat 'huis van het fundament van hemel en aarde' betekent. Noch over de plaats waar deze toren van Babel heeft gestaan, noch over de betekenis die aan deze toren werd gehecht is enige twijfel mogelijk.

Nebukadnezar II (605-562 v.Chr.) heeft een inscriptie laten aanbrengen met de volgende tekst: 'Ik spande mij ervoor in om Etemenanki te verhogen en diens top met de hemel te laten wedijveren.'

Afgezien van de Bijbelse opmerking dat het bouwproject van de torenbouw van Babel onvoltooid is gebleven, werd de toren ook door Alexander de Grote gedeeltelijk afgebroken, om plaats te maken voor hellenistische gebouwen, waaronder een theater.

Vele geleerden hebben getracht een reconstructie van de toren van Babel te ontwerpen. Uit onderzoek naar de torenkern is gebleken dat de toren een ruim zestig meter dikke kern had van ongebakken kleitabletten. Daaromheen was een wand van gebakken steen gemetseld. Ook een toegangstrap van zestig meter aan de voorzijde heeft men kunnen reconstrueren. De Griekse geschiedschrijver Herodotus geeft een beschrijving van deze trap, waarop ik nog terugkom.

De toren van Babel blijkt een oppervlakte te hebben gehad van 91,5 meter in het vierkant ($8372,25 \text{ m}^2$), en een hoogte van eveneens 91,5 meter. Al met al is men met de archeologische vaststelling van de hoogte van de toren van Babel niet opzienbarend veel verder gekomen. Maar de zaak verandert aanzienlijk wanneer wij er andere historische verslagen op naslaan.

Flavius Josephus, de Romeins-Joodse geschiedschrijver, bericht in zijn geschrift *De Oude Geschiedenis van de Joden* in deel 1:113-117 het volgende over de toren van Babel:

‘De man die hen aanzette tot rebellie en insubordinatie tegenover God was Nebrodes (Nimrod), een kleinzoon van Cham, de zoon van Noach. Hij was een vermetele figuur en een man van grote energie. Hij nu overreedde hen ertoe de voorspoed waarin zij dankzij God leefden, niet aan Hem toe te schrijven, maar die te beschouwen als hun eigen verdienste. Beetje bij beetje bouwde hij een tirannie op, in de mening dat de mensen hun vrees voor God alleen zouden laten varen als ze voortdurend afhankelijk waren van Nimrods macht. Dat was zijn strategie om mensen aan zich te onderwerpen. Hij dreigde zich op God te zullen wreken als Hij opnieuw de aarde zou willen laten overstromen. Hij zou namelijk een toren bouwen die hoger was dan het water zou kunnen stijgen, en op die manier zou hij dan wraak nemen voor de ondergang van zijn voorvaderen.

Het volk toonde zich bereid gehoor te geven aan de adviezen van Nimrod en beschouwde het als een vorm van slavernij zich te schikken naar de wil van God.

Ze legden bij het bouwen van de toren een niet-aflatende energie aan de dag. Doordat er zoveel mensen aan werkten verrees de toren sneller en werd hij hoger dan men had kunnen denken. De muren waren zo dik en sterk, dat ze op de waarnemer nog meer indruk maakten dan de hoogte. Hij werd opgetrokken in gebakken stenen die met asfalt aan elkaar gevoegd werden opdat hij niet kon wegspoelen. Toen God zag dat ze zo als dwazen bezig waren, besloot Hij niet hen helemaal uit te roeien, omdat ze geen enkele lering hadden getrokken uit het feit dat eerder al de mensen omgekomen waren.

Hij bewerkte echter conflicten onder hen door ervoor te zorgen dat ze allemaal een andere taal gingen spreken en dat ze als gevolg van al die verschillende

talen elkaar niet konden verstaan. De plaats waar ze de toren bouwden heet nu Babylon. De naam is ontleend aan de spraakverwarring die zich daar voor het eerst manifesteerde. Het Hebreeuwse woord voor verwarring is namelijk Babel.'

Uit dit uitvoerige citaat is op te maken dat Nimrod de aanstichter is geweest van het plan om de toren van Babel te bouwen. Maar ook en vooral dat deze toren de nadrukkelijke bedoeling had om God van de troon te stoten en te demonstren dat de mens, eigenwillig en trots, machtiger was dan God.

Nog indrukwekkender is het verslag van Herodotus, die in zijn *Historiën* vermeldt dat hij de stad Babylon heeft bezocht en de toren van Babel persoonlijk heeft bezichtigd. In boek 1 beschrijft Herodotus hoe de Perzen de Meden hebben onderworpen en vervolgens de opstandige Ioniërs. Cyrus onderwerpt Assyrië en Babylonië.

In I:181 spreekt Herodotus zich als volgt uit over de toren van Babel.

'In het midden van het heiligdom is een massieve toren gebouwd, een stadion lang en breed, en op die toren staat een tweede toren, en daarop nog weer een, tot acht torens toe. Aan de buitenkant is rondom al die torens een opgang (trap) aangelegd. Halverwege de opgang is een rustplaats met banken om uit te blazen, waar de bestijgers kunnen gaan zitten en op verhaal komen.

Op de bovenste toren staat een grote tempel en in die tempel staat een groot opgemaakt bed en daarnaast een gouden tafel. Er is daar in die tempel geen enkel beeld opgericht en ook brengt geen enkel mens er de nacht door. Met uitzondering van een inheemse vrouw die door de godheid uit allen is uitverkoren – zoals de Chaldeeën vertellen, die priesters van de godheid zijn.'

Uit deze woorden van Herodotus blijkt niet alleen dat de toren van Babel vele malen hoger is geweest dan men uit archeologische opgravingen en reconstructiepogingen heeft kunnen opmaken, maar ook dat Herodotus de toren van Babel zelf bezocht heeft. Wij mogen concluderen dat zijn waarnemingen correct zijn.

De toren van Babel moest de afgod Marduk behagen en de levende God van de Bijbel tarten. Het is een understatement om over de toren van Babel alleen te spreken in termen van menselijke hoogmoed. Het monument – een van de zeven toenmalige wereldwonderen – heeft overduidelijk een verachtelijk en rivaliserend tintje richting de God van Israël.

Het slot van parasja Noach lezen wij in Genesis 11:10-32. In deze verzen worden de nakomelingen van Sem genoemd: Arfachsad, Selah, Heber, Peleg, Rehu, Serug, Nahor, Terah, Abram, Nahor en Haran.

Abram is dus een nakomeling uit het geslacht van Noach – de rechtvaardige die door God werd gered om met hem een nieuw volk tot leven te wekken. Er is zeker een verband te leggen tussen Noach als de stichter van een nieuwe mensheid en Abraham als de aartsvader van het Joodse volk. Niet onbelangrijk verschil tussen deze twee is het feit dat Noach werd uitverkoren vanwege zijn rechtvaardigheid en zijn bereidheid om steeds naar God te luisteren. Terwijl Abraham door God werd geroepen om weg te gaan uit Ur, naar een onbekend land dat de Eeuwige hem zou wijzen. Abraham moest zijn geloof in God nog bewijzen. Bij Noach was dat van meet af aan duidelijk.

Een tweede opmerkelijk punt is dat de leeftijd waarop nageslacht wordt verwekt steeds lager komt te liggen. Arfachsad wordt verwekt als Sem honderd jaar oud is. Terah is zeventig als hij nageslacht verwekt. Selah wordt verwekt als zijn vader vijfendertig jaar is. Selah is dertig jaar als Heber wordt geboren en deze is vierendertig als hij Peleg verwekt. Rehu wordt geboren als Peleg dertig jaar is, en is zelf tweeëndertig als hij Serug verwekt. Serug wordt als dertigjarige vader van Nahor, die op zijn beurt negenentwintig is als hij vader wordt van Terah.

Ook de leeftijdsverwachting van de mensen daalt met grote sprongen. Adam leefde negenhonderddertig jaar, Noach zelfs negenhonderdvijftig jaar, Abraham werd honderdvijfenzeventig jaar oud, Mozes honderdtwintig jaar en Jozef honderdtien jaar.

Deze daling komt overeen met het besluit van de Eeuwige om de leeftijd van de mens definitief te bepalen tot honderdtwintig jaar. Zo valt op te maken uit Genesis 6:3.

Een derde punt van belang is Terah, de vader van Abraham. Niet alleen Abraham is de nakomeling van Terah, maar ook Sara, Rivka, Lea en Rachel behoren tot zijn nageslacht.

Terah deelde echter niet het geloof van Abraham, maar aanbad andere goden, zoals later Jozua vermeldt. In de stad Ur en in Haran werd de maangod Sin aanbeden. De Eeuwige heeft Abraham uit die afgodische context losgeweekt en weggeroepen. Abraham is verder gereisd naar Kanaän, terwijl Terah in Haran bleef en daar overleed.

Circa 1950 v.Chr. is de stad Ur door de Elamieten verwoest. Het is niet onmogelijk dat Terah uit Ur op weg is gegaan richting Kanaän om aan de verwoesting door de Elamieten te ontkomen. Hij verdiende zijn levensonderhoud immers met het vervaardigen en verkopen van afgodsbeelden en hoefde om die reden niet uit Ur te vertrekken.

De Haftaratekst is Jesaja 54:1-55:5. Zoals Noach de stamvader en grondlegger van een nieuwe mensheid is geworden, na de verbijsterende zondvloed, zo lezen wij hier in Jesaja een bemoedigend bericht voor het volk Israël. De tekst luidt als volgt: 'Zing vrolijk, onvruchtbare, u die niet gebaard hebt, breek uit in gejuich en jubel het uit, u die geen weeën gekend hebt, want de kinderen van de eenzame zijn talrijker dan de kinderen van de getrouwde, zegt de Eeuwige.

Vergroot de plaats voor uw tent, laat men uw tentkleden wijd uitspannen. Wees niet terughoudend, verleng uw touwen, sla uw pinnen vast. Want u zult zich rechts en links uitbreiden, uw nageslacht zal de heidenvolken in bezit nemen en de verlaten steden bevolken. Wees niet bevreesd, want u zult niet beschaamd worden; word niet rood van schaamte want u zult niet te schande worden. Ja, u zult de schande van uw jeugd vergeten, en niet meer denken aan de smaad van uw weduwschap. Want uw Maker is uw Man, Heere van de legermachten is Zijn Naam, en uw Verlosser is de Heilige van Israël, de God van heel de aarde zal Hij genoemd worden (Jesaja 54:1-5).'

Na alle ontrouw, verbondsbreuk, ongehoorzaamheid en na alle bestraffing, verdrijving en verstrooiing over alle delen van de wereld, komt er een keer in het lot van het volk Israël. Niet pas op de nieuwe aarde, onder een nieuwe hemel, nadat het definitieve oordeel van God over de mensheid is voltrokken. Maar hier-en-nu reeds op deze aarde.

Deze boodschap is een onvoorstelbare bemoediging. Niet alleen omdat zoiets buiten de kaders valt van ieder menselijk verwachtingspatroon, en ook niet omdat de Israëlieten een dergelijke positieve wending van hun leven voor onmogelijk hielden. Voor hen had de Eeuwige Zich voorgoed van Israël afgewend en had Hij sinds de verwoesting van de tempel in Jeruzalem het volk Israël min of meer aan hun lot overgelaten.

Het onvoorstelbare van Jesaja's boodschap heeft ermee te maken dat deze woorden zijn geplaatst in de context van Noach en de zondvloed. De boodschap van Jesaja behelst precies het tegendeel van het einde en de ondergang van de mensheid. Wij lezen dat ook in de verzen 9-10:

'Want dit zal voor Mij zijn als bij de wateren van Noach, toen Ik zwoer dat de wateren van Noach niet meer over de aarde zouden komen. Zo heb Ik gezworen dat Ik niet meer op u toornen zal en u niet meer bestraffen zal. Want al zouden de bergen wijken en de heuvels wankelen, Mijn goedertierenheid zal van u niet wijken en het verbond van Mijn vrede zal niet wankelen, zegt de Eeuwige, uw Ontfermer.'

Zoals God zwoer dat er nooit meer een zondvloed een eind zal maken aan

alle leven op aarde, zo belooft de Eeuwige Zijn volk dat Zijn goedertierenheid nooit meer zal wijken.

Het feit dat het volk Israël sinds de verwoesting van de stad Jeruzalem en de tempel verstrooid is over heel de aarde, en dat de Israëlieten sindsdien eigenlijk nooit iets anders hebben meegemaakt dan discriminatie, vervolging, foltering, uitmoording, geweld, verachting, spot en haat, maakt nog duidelijker dat deze onvoorstelbare, en zelfs onwaarschijnlijke profetie te maken heeft met de eindtijd, waarin wij vandaag terecht zijn gekomen.

Een eindtijd die zich steeds nadrukkelijker gaat manifesteren, maar waarvan wij vandaag zeker het begin meemaken en die zich geestelijk manifesteert in een steeds opvallender scheiding tussen goed en kwaad.

De heilsboodschap wordt overigens nog inhoudelijk uitgebreid in Jesaja 56:3-7: 'Laat de vreemdeling die zich bij de Eeuwige gevoegd heeft, niet zeggen: De Eeuwige heeft mij geheel en al van Zijn volk gescheiden; laat de ontmande niet zeggen: Zie, ik ben maar een dorre boom. Want zo zegt de Eeuwige over de ontmanden die Mijn sabbatten in acht nemen, verkiezen wat Mij behaagt, en vasthouden aan Mijn verbond: Ik zal hun in Mijn huis en binnen Mijn muren een plaats en een naam geven, beter dan die van zonen en dan die van dochters; een eeuwige naam zal Ik ieder van hen geven, een naam die niet uitgewist zal worden.

En de vreemdelingen die zich bij de Eeuwige voegen om Hem te dienen en om de Naam van de Eeuwige lief te hebben, om Hem tot dienaren te zijn; allen die de sabbat in acht nemen, zodat zij hem niet ontheiligen, en die aan Mijn verbond vasthouden: hen zal Ik ook brengen naar Mijn heilige berg, en Ik zal hen verblijden in Mijn huis van gebed. Hun brandoffers en hun slachtoffers zullen welgevallig zijn op Mijn altaar. Want Mijn huis zal een huis van gebed genoemd worden voor alle volken.'

Niet alleen het Joodse volk zal weer thuiskomen, maar ook alle volken zullen met Israël verzoend worden en gezamenlijk zal men de ene, almachtige en levende God van Israël loven en prijzen.

Gelovigen die dit visioen serieus nemen en het herkennen als een belangrijk onderdeel van Gods heilsplan, zullen er goed aan doen hun geestelijk oriëntatiepunt los te koppelen van het idee dat de christelijke kerk de unieke plaats van het uitverkoren Israël heeft ingenomen.

God straft Zijn volk streng. Buitengewoon streng zelfs, omdat Hij de hardnekkig voortwoekerende eigengereidheid van de Israëlieten niet tolereert. Maar

ook al straft de Eeuwige Zijn volk dubbel en dwars – Hij verstoot het nooit en vervangt het ook niet door een ander volk. Deze misvatting hoort thuis in de vervangingstheologie, waarin voor het volk Israël geen plaats meer is. Deze Bijbels gezien onhoudbare theologie heeft zich misrekend. Men heeft willens en wetens geen rekening gehouden met de uitspraken van vrijwel alle profeten over het herstel van Israël, over de rehabilitatie van de Joden, over de terugkeer van het Joodse volk naar hun oorspronkelijke thuisland.

Daarom is het terecht dat deze theologie wordt bekritiseerd en als on-Bijbels wordt ontmaskerd. Nog belangrijker is dat Christenen hun houding ten opzichte van het volk Israël gaan herzien en religieuze Joden gaan herkennen als beminden om der vaders wil, ofwel als hun oudere broeders en zusters in het geloof.

De bevestiging van Gods beloften voor het volk Israël, maar ook voor de heidenvolken, lezen wij in Jesaja 55:3-5: 'Neig uw oor en kom tot Mij, luister, en uw ziel zal leven; want Ik zal met u een eeuwig verbond sluiten: de betrouwbare gunstbewijzen aan David. Zie, Ik heb Hem gegeven als Getuige voor de volken, als Vorst en Gebieder voor de volken. Zie, U zult een volk roepen dat U niet kende, en het volk dat U niet kende, zal naar U toe snellen.'

Duidelijker dan uit deze woorden kan niet opgemaakt worden dat niet alleen Christenen maar ook het volk Israël in de eindtijd nog een belangrijke rol zullen spelen in het wereldgebeuren. Een opgedragen taak, die reeds lange tijd door de Eeuwige was ingecalculiseerd als onderdeel van Zijn heilsplan, maar die aan het einde der tijden pas werkelijk volledig ten uitvoer zal worden gebracht. Het is een taak die Christenen zich, overigens met de beste bedoelingen, hebben toegeëigend maar die hun eigenlijk niet toekomt en door hen dan ook maar voor een deel is vervuld.

Wat de Brieven Chadasja betreft, kies ik uit meerdere verwijzingen met name voor Handelingen 2:1-16.

'En toen de dag van het Pinksterfeest vervuld werd, waren zij allen eensgezind bijeen. En plotseling kwam er uit de hemel een geluid als van een geweldige windvlaag en dat vervulde heel het huis waar zij zaten.

En aan hen werden tongen als van vuur gezien, die zich verdeelden, en het zat op ieder van hen. En zij werden allen vervuld met de Heilige Geest en begonnen te spreken in andere talen, zoals de Geest hun gaf uit te spreken.

Nu woonden er Joden in Jeruzalem, godvrezende mannen uit alle volken die er onder de hemel zijn. Toen dan dit geluid klonk, kwam de menigte samen

en raakte in verwarring, want ieder hoorde hen in zijn eigen taal spreken. En zij waren allen buiten zichzelf en verwonderden zich, en zij zeiden tegen elkaar: Zie, zijn het niet allen Galileeërs die daar spreken? En hoe kunnen wij hen dan horen, eenieder in onze eigen taal, waarin wij geboren zijn?

Parthen, Meden en Elamieten, en zij die inwoners zijn van Mesopotamië, Judea, Kappadocië, Pontus en Asia, Frygië, Pamfylië, Egypte en de streken van Libië, dat bij Cyrene ligt, alsook de nu hier verblijvende Romeinen, zowel Joden als proselieten. Kretenzen en Arabieren, wij horen hen in onze taal over de grote werken van God spreken.

En zij waren allen buiten zichzelf en raakten in onzekerheid, en de één zei tegen de ander: Wat wil dit toch zeggen? Anderen zeiden spottend: zij zijn vol zoete wijn.'

Petrus houdt het hoofd koel en hij neemt vastberaden het woord. Hij begint ermee te ontkennen dat het om dronken mannen gaat. Daarvoor is het nog veel te vroeg in de ochtend.

Petrus proclameert vervolgens dat wat hier gebeurt de vervulling is van een profetie van Joël. Handelingen 2:17-18 verwijst naar Joël 2:28-30. 'En het zal zijn in de laatste dagen, zegt God, dat Ik zal uitstorten van Mijn Geest op alle vlees; en uw zonen en uw dochters zullen profeteren, uw jongemannen zullen visioenen zien en uw ouderen zullen dromen dromen. En ook op Mijn dienaren en op Mijn dienaressen zal Ik in die dagen van Mijn Geest uitstorten en zij zullen profeteren.'

Tot zover citeert Petrus de profeet Joël correct, voor zover hij de uitstorting van de Heilige Geest op de pinksterdag wil verklaren en binnen een Bijbelse context wil plaatsen. Toch is hier een verschil op te merken, als wij nagaan wat er werkelijk op die dag is gebeurd.

In de eerste plaats gaat het daar om Galilese Joden die bekeerd zijn door het optreden en het onderwijs van Jesjoea, die Hem als hun Verlosser en als Messias hebben aangenomen. Het gaat niet om heidenen, niet-Joden die door de Heilige Geest zijn aangeraakt.

Uit de toepassing die Petrus aan de hand van Joël maakt, zou je kunnen denken dat de uitstorting van de Heilige Geest betrekking heeft op alle vlees, dus zowel Joden als niet-Joden. Maar in de context van Joël is dat niet houdbaar, en bovendien niet van toepassing op wat er gebeurde op de pinksterdag. In de setting van Petrus zou je onder de dienaren en dienaressen de Israëlieten kunnen verstaan, die door God zelf in Tanach zo genoemd worden.

In de tweede plaats horen gelovige Joden van her en der, dat de desbetreffende Galileeërs in allerlei talen spreken, die herkend worden als hun eigen moedertaal. En zij brabbelen niet zomaar onbegrijpelijke tongentaal, zoals men wel heeft gedacht, maar zij spreken allen over de grootse en wonderbaarlijke daden die God heeft verricht. De omstanders horen al deze woorden, die in hun eigen taal worden uitgesproken.

Ik zie het gebeuren op de pinksterdag dan ook eerder als een voorspel op wat wij in Openbaring 7:11-12 lezen: 'En alle engelen stonden rondom de troon, de ouderlingen en de vier dieren. Zij wierpen zich vóór de troon neer met hun gezicht ter aarde en aanbaden God, en zeiden: Amen. De lofprijzing, de heerlijkheid, de wijsheid, de dankzegging, de eer, de kracht, en de sterkte is aan onze God in alle eeuwigheid. Amen'.

Mijn vermoeden wordt bevestigd als wij lezen wat Petrus verder citeert: 'En Ik zal wonderen geven in de hemel boven en tekenen op de aarde beneden: bloed, vuur en rookwalm. De zon zal veranderd worden in duisternis en de maan in bloed, voordat de grote en ontzagwekkende dag van de Eeuwige komt. En het zal zo zijn dat ieder die de Naam van de Eeuwige zal aanroepen zalig zal worden.'

Met deze woorden verplaatst Petrus zichzelf en zijn gehoor naar de komende oordeelsdag van God aan het einde der tijden. Maar het oordeel van God heeft op zich niets te maken met wat er op de pinksterdag gebeurde. Want als Petrus deze bijzondere gebeurtenis werkelijk had willen verklaren, zoals hij trouwens aanvankelijk ook had aangekondigd, en zich daartoe ook zou hebben beperkt, dan zou zijn boodschap een ander karakter gekregen hebben.

Petrus had dan moeten vaststellen dat op de pinksterdag het tegenovergestelde gebeurde van de algehele spraakverwarring, die plaatsvond tijdens de torenbouw van Babel. De spraakverwarring ontstond toen de eenheid van taal door het ingrijpen van God radicaal werd verbroken, en de bouwlieden van het ene op het andere moment in allerlei verschillende talen begonnen te spreken. Zij konden elkaar niet meer verstaan en het bouwproject werd stilgelegd.

De veelheid van talen waarin Gods grootse en indrukwekkende daden in Handelingen 2 worden verkondigd is juist een veelkleurig en positief element. In plaats van een spraakverwarring verstaat men elkaar hier juist wél en wordt men bemoedigd.

Deze gebeurtenis geeft aan dat Gods heerlijkheid door alle volken en talen erkend zal worden. Het is een voorspel tot de voleinding van Gods heilsplan.

Joël 2:28-32 zegt letterlijk: ‘Daarna zal het geschieden dat Ik Mijn Geest zal uitstorten op alle vlees: uw zonen en uw dochters zullen profeteren, uw ouderen zullen dromen dromen, uw jongemannen zullen visioenen zien. Ja, zelfs op de dienaren en de dienaressen zal Ik in die dagen Mijn Geest uitstorten. Ik zal wondertekennen geven aan de hemel en op de aarde: bloed, vuur en rookzuilen. De zon zal veranderd worden in duisternis en de maan in bloed, voor die dag van de Eeuwige komt, die grote en ontzagwekkende. Het zal geschieden dat ieder die de Naam van de Eeuwige zal aanroepen, behouden zal worden. Want op de berg Sion en in Jeruzalem zal ontkoming zijn, zoals de Eeuwige gezegd heeft, namelijk bij hen die ontkomen zijn, die de Eeuwige roepen zal.’

Deze woorden heeft Joël uitgesproken nadat hij eerst heeft opgeroepen om op de sjofar te blazen, een vasten af te kondigen, een heilige samenkomst van de Israëlieten te beleggen, de gemeente te heiligen en om gezamenlijk uit te roepen: ‘Ontzie Uw volk, Eeuwige, geef Uw erfelijk bezit niet over aan smaad, zodat de heidenvolken over hen zouden heersen.’

Merk op dat de uitstorting van de Heilige Geest bij Joël betrekking heeft op het volk Israël, op alle vlees van de Israëlieten. De dienaren en de dienaressen die in dit verband genoemd worden zijn de gelovigen Joden van het volk Israël. Helaas heeft de christelijke kerk deze woorden van Joël ten onrechte op zichzelf betrokken en geannexeerd.

Joël voegt de opmerking toe dat eenieder die de Naam van de Eeuwige aanroept behouden zal worden. Er staat inderdaad dat dit zal gebeuren op de berg Sion en in de stad Jeruzalem. Maar er staat ook uitdrukkelijk bij dat degenen die de Eeuwige roepen zal, behouden zullen worden. Over ons uiteindelijk behoud of onze ondergang hebben wij niet de bevoegdheid, laat staan de competentie, om te oordelen dan wel te beslissen. Het is de Eeuwige zelf die daarover beslist.

Petrus citeert weliswaar correct, maar hij plaatst Joëls profetie nogal vrijmoedig in een totaal andere context, zoals vaker gebeurt. De dreiging van de naderende oordeelsdag gebruikt hij om indruk op de Israëlieten te maken en zijn gehoor ontvankelijk te maken voor zijn eigenlijke boodschap: de noodzaak om zich te bekeren tot Jesjoea, onze Messias.

Waar het Petrus werkelijk om gaat, lezen wij in Handelingen 2:32-36.

‘Deze Jezus heeft God doen opstaan, waarvan wij allen getuigen zijn. Hij dan, Die door de rechterhand van God verhoogd is en de belofte van de Heilige Geest ontvangen heeft van de Vader, heeft dit uitgestort wat u nu ziet en hoort.

David is immers niet opgevaren naar de hemelen, maar hij zegt: De Eeuwige

heeft gesproken tot mijn Heere: Zit aan Mijn rechterhand, totdat Ik Uw vijanden neergelegd zal hebben als een voetbank voor Uw voeten.

Laat dan heel het huis van Israël zeker weten dat God Hem tot een Heere en Christus gemaakt heeft, namelijk deze Jezus, Die u gekruisigd hebt.'

De Joodse omstanders krijgen dus te horen dat zij verantwoordelijk zijn voor de vernederende en ondraaglijk pijnlijke kruisiging van hun eigen Messias.

De woorden van Petrus slaan in als een bom. Verbijsterd hebben de Joden aangehoord dat zij schuldig zijn, niet alleen aan de dood van een rechtvaardige, maar aan de dood van dé Rechtvaardige bij uitstek. Allen zijn diep onder de indruk, maar weten zich tegelijkertijd geen raad met de loodzware beschuldiging die Petrus' woorden inhouden. Zij vragen hem dan ook: wat moeten wij doen?

Petrus antwoordt: 'Bekeer u en laat u dopen in de Naam van Jezus Christus tot vergeving van zonden. Dan zult u de gave van de Heilige Geest ontvangen.' Hij voegt er nog aan toe dat voor al degenen die ontvankelijk zijn voor zijn boodschap, dezelfde belofte geldt. Bovendien voor het nageslacht en zelfs voor degenen die veraf zijn, de heidenen, die toch ook door God geroepen worden.

Een zeer grote menigte die de toespraak van Petrus heeft aangehoord, aanvaardt zijn getuigenis met vreugde. Zij laten zich dopen en ongeveer drieduizend zielen worden op die bijzondere pinksterdag aan de gemeente toegevoegd.

Parasja Noach wil ik besluiten met twee andere teksten, ontleend aan de eerste en tweede brief van Petrus. De eerste tekst is uit I Petrus 3:18-22. Het is duidelijker en begrijpelijker om I Petrus 3 met vers 13 in plaats van vers 18 te beginnen. Ditmaal citeer ik uit *De Bijbel in Gewone Taal*.

'Als je je best doet om goed te leven zal God je beschermen en dan kan niemand je kwaad doen. Wees dus niet bang, ook niet voor de beschuldigingen van ongelovigen. Als je lijdt omdat je Gods wil doet ben je juist gelukkig. Eer Christus met heel je hart. Vertel iedereen dat Hij je Heer is en dat je op Hem vertrouwt. Geef altijd antwoord als iemand je daarover iets vraagt. Maar antwoord wel vriendelijk en met respect. Dan weet je zeker dat je doet wat God wil.

Misschien zullen ongelovigen slecht over je spreken, omdat je als een goede christen leeft. Maar God zal ervoor zorgen dat ze daar spijt van krijgen.

Bedenk ook: je kunt beter lijden omdat je goede dingen doet, dan omdat je slechte dingen doet. Ook Christus heeft geleden. Hij werd gedood als een mens op aarde. Maar God maakte Hem weer levend en gaf Hem de macht van de Heilige Geest. Christus was onschuldig. Maar Hij is gestorven om jullie te